

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 448/2024-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného HAVRILLA & Co. s.r.o., Námestie Martina Benku 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 39Pc/28/2024 (pôvodne Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7Pc/13/2017) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 39Pc/28/2024 (pôvodne sp. zn. 7Pc/13/2017) **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 39Pc/28/2024 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a napadnuté konanie

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 15 000 eur.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 15. mája 2017 na okresnom súde žalobu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), o ktorej dosiaľ nebolo meritórne rozhodnuté ani na súde prvej inštancie v dôsledku nečinnosti okresného súdu. Prvé pojednávanie nariadil okresný súd 20. septembra 2022 po 5 rokoch trvania sporu. Sťažovateľovi doručil 11. júla 2023 Mestský súd Bratislava II (ďalej len „mestský súd“) upovedomenie o postúpení veci Mestskému súdu Bratislava IV z dôvodu špecializácie. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 16NcC/12/2023-395 z 18. augusta 2023 rozhodol, že príslušný na konanie je mestský súd, ktorý vyzval 30. októbra 2023 sťažovateľa na vyjadrenie, či došlo k dohode o vyporiadaní, na ktorú odpovedal 20. novembra 2023 a žiadal o pokračovanie v konaní. Mestský súd zaslal 29. januára 2024 sťažovateľovi opätovné upovedomenie o postúpení veci. Sťažovateľ podal 28. mája 2024 sťažnosť na postup mestského súdu z dôvodu prieťahov v konaní, ktorú predsedníčka mestského súdu listom z 11. júla 2024 vybavila ako nedôvodnú. Z jeho obsahu vyplýva, že spis bol z Mestského súdu Bratislava IV doručený mestskému súdu ako súdu príslušnému po rozhodnutí nadriadeného súdu 29. mája 2024 a bol nariadený termín pojednávania na 15. október 2024.

3. Sťažovateľ považuje popísaný postup za porušujúci svoje označené práva, pretože je poznačený opakovanými obdobiami úplnej nečinnosti súdu a zároveň ide o nesústredený a neefektívny postup v konaní. Konanie o vyporiadanie BSM nemožno podľa jeho názoru považovať za právne zložité. K hľadisku významu sporu pre sťažovateľa podotkol, že ide o konanie veľmi dôležité, pretože stále platí úvery za dom, ktorý je súčasťou BSM. Sťažovateľ bol v konaní riadne súčinný a predložil včas všetky požadované dokumenty.

4. Uplatnenú sumu finančného zadosťučinenia 15 000 eur sťažovateľ odôvodnil tým, že je to potrebné na účely zmiernenia ujmy ním pociťovanej v dôsledku porušenia základných práv a sklamaní legitímnych očakávaní rozhodnutia v primeranej lehote. Za primárneho porušovateľa svojho práva považuje sťažovateľ okresný súd, teda toho času jeho nástupcu mestský súd.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 448/2024-12 z 24. septembra 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Ústavný súd z vyžiadaného spisového materiálu zistil tento priebeh napadnutého konania:

- Sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu o vyporiadanie BSM 15. mája 2017.
- Dňa 25. apríla 2018 okresný súd zaslal žalobu na vyjadrenie protistrane, nepodarilo sa ju doručiť, protistrana prevzala zásielku 3. augusta 2018.
- Vyjadrenie žalovaná podala 21. augusta 2018, doplnila prílohy 3. septembra 2018.
- Okresný súd 14. marca 2019 vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k vyjadreniu žalovanej.
- Sťažovateľ podal vyjadrenie 31. mája 2019.
- Okresný súd zaslal vyjadrenie sťažovateľa žalovanej 21. júna 2019.
- Žalovaná doručila vyjadrenie okresnému súdu 20. novembra 2019.

- Okresný súd 3. januára 2020 zaslal sťažovateľovi vyjadrenie žalovanej.
- Sťažovateľ predložil 5. marca 2020 vyjadrenie k vyjadreniu protistrany.
- Žalovaná 1. júla 2020 navrhla prerušenie konania na 3 mesiace (zdravotné dôvody – onkologický nález).
- Okresný súd zaslal vyjadrenie žalobcu žalovanej s lehotou na vyjadrenie 3 mesiace.
- Žalovaná 15. októbra 2020 predložila vyjadrenie k vyjadreniu sťažovateľa.
- Okresný súd 12. februára 2021 zaslal sťažovateľovi vyjadrenie žalovanej.
- Sťažovateľ doručil 20. apríla 2021 stanovisko k vyjadreniu žalovanej.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 29. júna 2021, ktoré bolo odročené na účely mimosúdnych rokovaní strán sporu.
- Termín pojednávania 23. november 2021 bol zrušený z dôvodu karantény sudcu, nový termín bol určený na 29. marec 2022.
- Žalobca podal vyjadrenie 23. februára 2022 (príloha znalecký posudok).
- Vyjadrenie žalobcu okresný súd zaslal žalovanej 14. marca 2022.
- Žalovaná sa vyjadrila podaním z 25. marca 2022 (príloha znalecký posudok).
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 29. marca 2022, ktoré bolo odročené na účely výsluchu svedka na 20. september 2022.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 20. septembra 2022, ktoré bolo odročené na účely znaleckého dokazovania (hodnota nehnuteľnosti).
- Dňa 17. júla 2023 mestský súd postúpil vec sp. zn. B3-7Pc/13/2017 prípisom Mestskému súdu Bratislava IV z dôvodu sporovej agendy (mestský súd – rodinnoprávne nesporné veci).
- Mestský súd Bratislava IV listom z 1. augusta 2023 vyjadril nesúhlas s postúpením veci a predložil vec na posúdenie krajskému súdu (doručené 3. augusta 2023 – sp. zn. 16NcC/12/2023).
- Krajský súd uznesením č. k. 16NcC/12/2023-395 z 18. augusta 2023 rozhodol, že príslušným na konanie je mestský súd (spis bol vrátený Mestskému súdu Bratislava IV 21. septembra 2023).
- Mestský súd Bratislava IV doručil uznesenie sporovým stranám 2. októbra 2023 a postúpil vec príslušnému súdu v zmysle uznesenia.
- Spis bol vrátený na mestskému súdu 26. októbra 2023 a označený novou sp. zn. 39Pc/30/2023, pridelený totožnej sudkyňi.
- Mestský súd vyzval 30. októbra 2023 sťažovateľa na vyjadrenie, či trvá na návrhu, a žalovanú na vyjadrenie k výsledku mimosúdnych rokovaní.
- Strany sa vyjadrili podaním doručeným mestskému súdu 14. novembra 2023 a 20. novembra 2023 (k zmieru nedošlo).
- Mestský súd prípisom z 29. januára 2024 opätovne postúpil spis Mestskému súdu Bratislava IV, bol doručený 2. februára 2024.

- Mestský súd Bratislava IV listom z 9. februára 2024 vyslovil nesúhlas s postúpením veci a predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (doručené 12. februára 2024).
- Najvyšší súd listom sp. zn. 7Ndc/6/2024 z 30. apríla 2024 konštatoval nedôvodnosť predloženia veci najvyššiemu súdu s poukazom na skoršie rozhodnutie krajského súdu o príslušnosti.
- Spis bol 29. mája 2024 vrátený mestskému súdu (nová sp. zn. 39Pc/28/2024) a bol nariadený termín pojednávania na 15. október 2024.
- Právny zástupca sťažovateľa z dôvodu svojej práceneschopnosti požiadal o odročenie pojednávania.
- Mestský súd 14. októbra 2024 zrušil termín pojednávania a určil nový termín na 21. január 2025.

7. Predsedníčka mestského súdu sa k sťažnosti vyjadrila listom sp. zn. 1Spr/60/2024 zo 16. októbra 2024, v ktorom uviedla, že po 1. júni 2023 mestský súd konal podľa svojich personálnych možností, pričom zdôraznila, že osobitnú prioritu vo vybavovaní má na mestskom súde ako na súde špecializujúcom sa na vybavovanie rodinnoprávnej agendy práve rozhodovanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, čo malo vplyv na odstup jednotlivých procesných úkonov zo strany konajúcej sudkyne, ktorej však bola samotná vec vedená pôvodne na okresnom súde prerozdelená až 11. mája 2023. Predsedníčka poukázala na to, že bezprostredne po vrátení veci z najvyššieho súdu bol nariadený termín pojednávania. Predsedníčka uviedla, že na dĺžku predmetného konania má aktuálne vplyv aj postup samotného sťažovateľa, keď o odročenie pojednávania nariadeného vo veci na 15. október 2024 požiadal z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu, ktorým je však právnická osoba, ktorá zamestnáva aj koncipienta. Odôvodnenie takejto žiadosti tým, že klient/sťažovateľ trvá na osobnej účasti právneho zástupcu, sa predsedníčke mestského súdu javí ako obštrukčné konanie, obzvlášť po podaní ústavnej sťažnosti, v ktorej namieta prietahy v súdnom konaní. Uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia považuje za neprimeranú a neopodstatnenú. Dĺžka konania od jeho začiatku na okresnom súde sa aj podľa názoru predsedníčky mestského súdu objektívne zo všeobecného hľadiska javí ako neprimeraná, preto ponechala rozhodnutie na úvahe ústavného súdu.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom konajúcich všeobecných súdov v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia

neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o vyporiadanie BSM tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou. Z hľadiska významu predmetu konania pre s'ťažovateľa ústavný súd nezistil objektívne vyššiu mieru závažnosti a nejde ani o predmet, ktorý by si z hľadiska judikatúry ústavného súdu vyžadoval osobitnú rýchlosť konania.

14. Správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v napadnutom konaní nezistil také správanie s'ťažovateľa, ktoré by významnejšie prispelo k jeho predĺženiu. Mestským súdom vytknuté trvanie na účasti právneho zástupcu na pojednávaní ústavný súd nehodnotí vo vzťahu k celkovej dĺžke konania ako významný príspevok.

15. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecných súdov v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty s'ťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

16. Z popísaného priebehu napadnutého konania vedeného okresným súdom (pozri bod 6) vyplýva, že okresný súd uskutočnil prvé pojednávanie vo veci po 4 rokoch preposielania vyjadrení sporových strán. Za celé obdobie trvania konania viac ako 7 rokov rokov sa uskutočnili 4 pojednávania. Posledné z nich (22. septembra 2022) bolo odročené na účely vykonania znaleckého dokazovania k hodnote nehnuteľností, pričom ani ku dňu rozhodovania ústavného súdu nebol súdom ustanovený znalec, teda ani po 7 rokoch konania konajúci súd nezabezpečil podklady pre svoje rozhodnutie. Vo veci nebolo ani raz meritórne rozhodnuté. Mestský súd zmätočne opakovane postupoval vec z dôvodu domnelej nepríslušnosti aj po tom, čo už o tejto otázke záväzne rozhodol krajský súd, čo tiež prispelo k predĺženiu konania. Uvedený postup nemožno považovať za efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty účastníkov konania.

17. Ústavný súd preto s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a neefektívny postup okresného súdu a mestského súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom mestského súdu (ako nástupcu okresného súdu, pozn.) v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel návrhu na vyslovenie príkazu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Primerané finančné zadosťučinenie

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä neefektívny postup okresného súdu v konaní a celkovú dĺžku konania na súde prvej inštancie bez meritórneho rozhodnutia, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu), a preto návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia v prevyšujúcej sume nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

22. Úspešný s'ťažovateľ si neuplatnil právo na náhradu trov konania, preto o tomto nároku ústavný súd nerozhodoval.

23. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému účastníkovi konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu